

N:o 49.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Mars 1874, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, i fråga om försäljning af åtskilliga kronans mindre lägenheter; Gifven Stockholms Slott den 6 Mars 1874.

Bland indragna boställen och andra kronan tillhöriga egendomar, hvilka böra genom Kammar-kollegii försorg för Statsverkets räkning utarrenderas, äro en del af den ringa beskaffenhet, att inkomsterna deraf föga öfverstiga de utgifter, som Statsverket måste i och för förvaltningen vidkännas. Åtminstone torde det kunna antagas såsom otvifvelaktigt, att bibehållandet af flertalet mindre lägenheter och deras fortfarande utarrendering för Statsverkets räkning icke medför någon afsevärd fördel för det allmänna, då, utom de omedelbara utgifter, som af förvaltningen föranledas i och för arrendeförslagens upprättande m. m., särdeles om markens uppmätning dervid anses böra försiggå, arrendeinkomsterna nedtvingas genom de kostnader, som äfven drabba arrendatorn vid kontrollen öfver lägenheternas häfd och skötsel och genom den inskränkning i dispositionsrätten, som en arrendator måste underkasta sig; hvar emot, om försäljning af dylika smärre lägenheter finge ske, den frihet i besittningen, som här af blefve en följd, skulle göra dessa lägenheter för den enskilde begärliga och i samma mån betinga ett försäljningspris, hvarå räntan med säkerhet komme att uppgå till högre belopp än arrendet, hvarförutom förvaltningskostnaden besparades.

Med afseende här på och då samma omständigheter i öfrigt, som föranledt, att enligt Kongl. Brevet den 22 Mars 1850 endast några få af kronans större lax- och strömmings-fisken bibehållits under kronans omedelbara disposition, men att det stora flertalet af kronans fisken blifvit under skatterätt försålda, syntes vara för handen i fråga om förenämnda smärre jordlägenheter, har Kammar-kollegium i skrifvelse den

19 sistlidne December hos Kongl. Maj:t underdånigst hemställt, huruvida det kunde anses lämpligt att till fortfarande utarrendering bibehålla sådana mindre hemman och jordlägenheter, hvilka icke äro för något särskildt ändamål erforderliga.

Ibland sådana mindre egendomar finnas, enligt två särskilda vid Kammar-kollegii berörda skrifvelse fogade förteckningar, 174 stycken, hvilkas arrendeinkomst icke för någon särskild af dem öfverstiger 200 R:dr och för mer än halfva antalet, eller 90 stycken, understiger 100 R:dr, under det att arrendeafgiften för åtskilliga af dessa senare utgör blott några få riksdaler. Sammanlagda arrendebeloppen utaf dessa 174 egendomar uppgå endast till 16,848 R:dr 71 öre, hvilken summa, efter afräkning af 373 R:dr 25 öre för 9 stycken lägenheter, för hvilka något taxeringsvärde icke är utfördt i förteckningarne, motsvarar i medeltal 3,5 procent af det samma egendomar år 1871 åsatta bevillningstaxeringsvärde, 468,030 R:dr R:mt.

Kammar-kollegium har härvid anfört, att, om än det kunde vara angeläget för kronan att icke afhända sig eganderätten till en eller annan af dessa mindre egendomar, då densamma kunde vara behöflig till boställe för kronojägare eller till annat ändamål, eller om det i vissa fall kunde befinnas mindre lämpligt, att kronan afyttrade en lägenhet, som vore underlydande eller utgjorde en del af annan större egendom, så vore sådant likväl undantagsfall, som icke gällde om det stora flertalet; och när härtill komme, att bibehållandet af dessa små egendomar icke kunde anses befördra något allmännyttigt ändamål, samt, för den händelse att kronans fasta egendom ansåges icke böra i värde förminskas, sådant ändock kunde undvikas, derest de inflytande medlen blefve använda till inköp af skogbärande eller till skogsodling tjenlig mark, så ansåg sig Kollegium böra tillstyrka, det Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, i den mån tidpunkten nalkades för upphörande, eller, efter föregången uppsägning, då arrendet endast under sådant vilkor innehafves, af nu gällande kontrakter angående sådana kronan tillhöriga, under Kammar-kollegii förvaltning ställda och för Statsverkets räkning utarrenderade hemman och lägenheter, för hvilka årliga arrendeafgiften icke öfverstiger 200 R:dr, desamma, så framt deras bibehållande icke af någon särskild anledning påkallades, hvarom utredning förut borde ske, må under iakttagande af de föreskrifter i öfrigt, hvilka Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela, på offentlig auktion till den högst bjudande försäljas med rättighet för honom att, om han sådant åstundar och vid auktionen anmäler, inbetala köpeskillingen under loppet af 6 år med $\frac{1}{6}$ årligen, för fullgörandet hvaraf borgen borde vid auktions-

tillfället aflemnas, samt att högsta anbudets antaglighet skulle underställas Kongl. Maj:ts pröfning; och borde härvid, i likhet med hvad angående fiskelägenheten Mellbön blifvit genom Kongl. Brevet den 23 Maj 1873 förordnadt, tillika, för betingande af för kronan förmånligare försäljningsvilkor och för undvikande af vid åtskilliga tillfällen erforderliga kostsamma skattläggningar, bestämmas, att försäljningen skulle ega rum utan förbehåll af någon kronotionde eller sådan grundränta, som utgår endast af egendomar med kronoskatte-natur.

Då sålunda dessa hemman och lägenheter skulle blifva af privilegierad beskaffenhet, har Kammar-kollegium tillstyrkt, att desamma, sedan köpebref utfärdats, måtte i jordeboken upptagas under titel »*utsokne*» eller »*allmänt frälse*» och att hemmanen, för betecknande af denna deras natur, måtte påföras ränta till kronan i likhet med andra frälsehemman i orten; erinrande härvid Kollegium att emellan jord af kronoskatte-natur, under hvilken titel de försålda egendomarne i annat fall borde upptagas, samt utsockne- eller allmän frälsenatur förefunnes, med undantag af grundräntan, icke någon annan skilnad än den, att hemman af senare slaget i fredstid endast till hälften mot krono-skatte deltaga i kronoskjuts och inqvartering; hvarjemte Kollegium upplyst, att alla å ofvanberörda förteckningar upptagna hemman, med undantag af 7 stycken, utgjordes af indragna boställen, som från nämnda besvär äfvensom från gästgifveri- och reserv-skjuts nu äro helt och hållet fria, men skulle såsom frälse-hemman deltaga i dessa besvär dels lika med och dels till hälften mot krono-skatte.

Kongl. Maj:t har detta ärende sig föredragas låtit och vill, med afseende å hvad Kammar-kollegium derutinnan upplyst och anført, föreslå Riksdagen, att sådana kronan tillhöriga, under Kammar-kollegii förvaltning ställda och för Statsverkets räkning utarrenderade hemman och lägenheter, för hvilka årliga arrendeafgiften icke öfverstiger Tvåhundra Riksdaler och hvilkas bibehållande åt kronan icke på grund af befintlig skogstillgång eller af annan särskild anledning påkallas, må, i den mån derom gällande arrendekontrakter, efter uppsägning eller eljest, närma sig sitt slut, få, under iakttagande af de föreskrifter Kongl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, på offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under vilkor:

att köpare, som sådant åstundar, skall ega att, efter derom vid auktionen gjord anmälan, inbetala köpeskillingen under loppet af sex år med $\frac{1}{6}$ årligen, såvida han, för fullgörandet deraf, vid auktionstillfället ställer säkerhet;

att högsta anbudets antaglighet kommer att underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning;

att försäljningen eger rum utan förbehåll af någon kronotionde eller sådan grundränta, som utgår endast af kronoskatte-egendomar;

samt att, sedan köpebref utfärdats, de sålda hemmanen och lägenheterna komma att i jordeboken upptagas under titel »*utsokne eller allmänt frälse*» och för betecknande af denna deras natur, påföras ränta till kronan i likhet med andra frälsehemman i orten.

Handlingarne i detta mål skola tillhandahållas det Utskott, till hvilket frågan varder af Riksdagen öfverlemnad. Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

C. Fr. Wærn.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 6 Mars 1874.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern ADLERCREUTZ,
 Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena BJÖRNSTJERNA,
 Statsråden: BREDBERG,
 BERG,
 Friherre LEIJONHUFVUD,
 WÆRN,
 WENNERBERG,
 BERGSTRÖM,
 Friherre ALSTRÖMER och
 WEIDENHIEM.

Föredragande Departements-chefen uppläste härefter till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, enligt Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, den 20 nästlidne Februari fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner till Riksdagen, nemligen:
 Angående försäljning af åtskilliga kronans mindre lägenheter;

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda; och skulle i enlighet med samma förslag nådiga Propositioner till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
 Ludv. v. Platen.
